

DELA VSKA

PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izšla vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Ne frankirana plačila se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.50 — Cena: za 1 mesec Din 5.-, za 3 mesece Din 13.-, za pol leta Din 30.-; za inozemstvo Din 7.- (mesečno) — Glas: po dogovoru

Oglas, reklamacije in naročila na upravo Delavskega zbora, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. Štev. čekovnega računa 14.000

O duhovni skupnosti

Zadnji občni zbor JSZ je prav posebej poudaril, da mora imeti naš pokret predvsem en smoter: ustvariti duhovno skupnost med člani našega gibanja.

Zakaj je dal tolik poudarek ravno na duhovno skupnost? Pač radi tega, ker hoče zgraditi pokret, ki bo trden, dosleden in neupogljiv. Sedanja doba bodo preživeli le taki pokreti. V bodočih formacijah bo vse strto, kar ne bo slonelo na jasnih načelih in na trdni volji, da se ta načela uveljavijo v praktičnem življenju brezobzirno.

Jasnost in do potankosti zgrajena stavba na temelju sprejetih načel je potrebna tudi, da se zabrani zavestno in preračunljivo izrabljanje delavstva. To prav rada dela politika in vsi sloji, katerim je potrebno delavstvo kot številna činjenica, ne da bi bilo treba dati tej številni činjenici tisto mesto v družbi, katero ji pripada temeljem dejanske moči, še bolj pa temeljem duhovne sile, ki bo imela v bodočnosti glavno in odločilno besedo. Gre pač načrt za tem, da se prepreči tista doba.

Ali imamo že danes tako duhovno skupnost? Ako smo pošteni in odkriti, bomo morali priznati, da ne. Smo prav za prav šele v začetnem razvoju, čigar konec je še daleč. Pa ni nič čudnega to. Taka duhovna skupnost stane nebroj žrtev in bojev. Saj se borimo. To je res. Toda velikih, težkih borb pa še nismo izvajali. Te borbe šele prihajajo. Čim hujše bodo, čim intenzivnejši, tem bolj se bodo jasnila načela, tem močnejši materializem bomo dobivali za zgradbo naše stavbe.

Da še ni tiste zaželenne duhovne skupnosti, dokazuje tudi zadnji občni zbor JSZ. V vsakem gibanju je vedno večja ali manjša opozicija. Če je resna, če se je porodila edino iz želje, da se pokret zboljša, da se odpravijo morebitne napake in da se ustvari kaj boljšega, kaj popolnejšega, potem je ta opozicija upravičena in ima tudi pravico, da govori tam, kjer se odloča o pokretu. Toda opozicija na zadnjem občnem zboru ni prišla ven iz pokreta samega, ampak iz sveta, ki nima s pokretom prav nobene zveze, ki pokretu kot takemu ni naklonjen, ampak ki računa z njim za dane momente let kot s številčno činjenico.

Da ni med nami zaželenne duhovne skupnosti, imamo še en dokaz v prežalostnem dejstvu, da je vplivala in tudi žela tako zvana opozicija z agitacijo proti takratnemu in sedanjemu vodstvu JSZ, da ni dovolj katoliško, da je proti Cerkvi in papežu. Značaj in moralno dotičnih oseb ne more bolje osvetljevati, kakor tak način agitacije. Ne more pa tudi nič bolj kakor rezultat take agitacije, to je, da je šla večina članic zaradi take agitacije v

boj proti sedanjim linijam pokreta, dokazovati, kako malo duhovne skupnosti je med organizacijo kot tako in njimi.

Razumljivo. Že na večjih občnih zbore JSZ je bilo sklenjeno, da mora biti vsak član organizacije naročnik njenega glasila. Sklepi se niso porodili zaradi želje, da bi se na tak način pomnožilo število naročnikov, ampak ker se je občni zbor dobro zavedal, da ni mogoče ustvariti doslednih članov, ako ne bodo živeli tudi duhovnega življenja organizacije. Doživljamo pa to, da je med delavstvom veliko preveč meščanskega in veliko premalo delavskega čtiva.

Glede na to, da je zadnji občni zbor JSZ odobril sedanjo smer našega pokreta, ki ima za cilj, da ustvari toliko potrebno duhovno skupnost, bo moralo vodstvo JSZ iti dosledno za tem ciljem. Moralo bo tudi izvesti sklepe prejšnjih občnih zbora zlasti v tej točki, da mora biti vsak član tudi naročnik glasila organizacije. Sicer bodo ti ali oni izgovori, zlasti da ni denarja, kljub temu da dobri dve tretjini tistih, ki to trdijo, izdajajo za meščanske in druge liste več, kakor stane Delavska Pravica, vendar pa mora iti vodstvo odločno za črtano pot naprej. Kajti eden glavnih predpogojev za duhovno skupnost je tudi to, da je red.

JSZ je dolžna napraviti tudi to iz ozira na ostalo članstvo. Saj je vendar krivično in nedosledno, da toliko tovarišev in tovarišic žrtvuje za pokret, za svojo izobrazbo, ki je v veliko slabšem gnotnem položaju kakor drugi n. pr. viničarji, dočim naj bi gotovi del bil ob strani pokreta le iz predsodkov, le temeljem svoje konservativnosti, ponekod naravnost iz skoraj nerazumljivih razlogov. Se pač zaveda, da je pogledalo vodstvo marsikdaj skozi prste.

Ker ne vodi taka pot v duhovno skupnost, bo moralo pač biti drugače.

Duhovna skupnost nam je potrebna tudi radi tega, da bomo ustvarili jasnost zlasti med tistimi elementi med inteligenco, zlasti med mladimi, ki menijo, da so socialisti na temelju krščanskih načel, dejansko pa ne vedo, kam bi se usedli. Menijo, da so taka veličina, da morejo sami kaj večjega ustvariti. V resnici so pa sami s seboj na nejasnem. Enkrat se ponujajo desničarjem, enkrat gredo v levo, nikoli pa v kaj jasnega. Nikake discipline, nikake borbenosti za določene ideje, namreč za take, za kakršne se moramo boriti kot krščanski socialisti.

Duhovna skupnost nam je končno potrebna, da bodo vsi, tudi katoliški krogi enkrat na jasnem, da je naš pokret dosleden, da je krenil popolnoma svojo pot in da s te poti ne bo krenil, pa naj ga obkledajo s temi ali onimi priimki. Zavedajo se naj tega, da ni krščanski socializem naša zadnja razvojna faza...

z vero prepojene osebnosti. Sicer sledi prej ali slej poplavljenju.

Delavske organizacije imajo vrhutega opravka še z delavsko mladino. Njihova naloga je, da privedejo delavsko mladino preko vseh dvomov moderne dobe do jasnosti in odtod naprej v delavske strokovne organizacije. Zato morajo imeti delavski mladinski voditelji, ki grade na krščanstvu, poleg splošnih pogojev, še en važen in bistven pogoj: morajo biti skozi in skozi delavci.

Zakaj? Ni dovolj, da poznamo n. pr. razne socialne in delavske probleme. To bi bila le teorija. Ampak v delavskem gibanju je praksa nad teorijo. Marsikje ali pa v največ slučajih zadostuje zdrav, naraven razum, občutje. Če hočemo namreč uspešno delovati med delavsko mladino, se moramo poglobiti v njeno dušo, v vse duševne in zunanje pojave ter znati vse to razčleniti in iti nazaj do pravih vzrokov vsega tega. K temu se mora pridružiti še ljubezen.

Ako je vse to, bo drugo navrženo. Namreč, bo vsak vedel in znal, kakšna sredstva, pota, ali pa če že hočete sisteme naj si prisvoji organizacija pri svojem delu. Sistem je nebitven, bistveno je ono, kar smo navedli.

Mladinska organizacija mora voditi prav tisto duhovno življenje, kakor strokovna organizacija, ker je in mora biti delavstvu strokovna organizacija matica vsega pokreta. Mladinske delavske organizacije so lahko formalno samostojne, dejansko le odseki strokovne organizacije. Zato bo zdrav mladinski pokret presojal svoje delo iz tega stališča. Vedel bo, kar ne služi smotru strokovne organizacije, kar ne vodi v strokovno organizacijo, je nezdravo in brez pomena.

Kakor smo že poudarili v zadnji številki »Delavske Pravice«, se pojavljajo v vsakem pokretu vrzeli, trenja, tako tudi v našem mladinskem pokretu. To ima lahko dvojen pomen: življenje ali smrt. Če so dani vsi drugi predpogoji, nastajajo iz takih trenj novi goni za boljše življenje. Če ni tega, nastane hiranje in pešanje.

Vse to: ali življenje ali smrt pa zelo zadeva strokovno organizacijo. Zadeva prav posebno še duhovno skupnost pokreta. Pod temi vidiki se je vodil tudi zadnji občni zbor centrale Krekovih družin. Ako bo šel odbor po tej poti, potem je bil občni zbor plodonosen. Ako ne, pride v poštev resolucija občnega zbora JSZ:

Da bo mogoče uspešno delovanje v cilju enotnosti, ugotavlja občni zbor JSZ, da je JSZ matica celotnega krščanskega socialističnega pokreta. Zaradi tega morajo biti tudi ostale veje tega gibanja popolnoma v skladu s smotrom, ki ga ima JSZ. Tozadevne načelne spore rešuje končno veljavno načelstvo JSZ.

Veliki trenutki

Delavstvo je vse preveč pod vplivom meščanstva. Mesto da bi stremelo po skupni fronti vsega delavstva, mesto da bi se nevtiraliziralo v vseh tistih točkah, ki ločijo delavstvo, te točke še prav poseben poudarja. Čisto po tiru, ki ga je postavila in zgradila kapitalistična družba. Ve zakaj! Delavstvo in sploh delovni sloji morajo biti razbiti.

Marksisti polagajo poudarek na boj proti veri. Kakor da bi bila vera kriva vsega tega gorja. Res je, da kristjani premalo napravijo za osvoboditev delovnega ljudstva; res je tudi, da vodilni krogi, ki predstavljajo krščanstvo na zunaj, zlasti politični krogi, ne izvajajo dosledno krščanskih načel, ampak čisto z njimi trgujejo. Res je tudi, da se krščanska družba kot taka v celoti ne odloči proti kapitalističnemu družabnemu redu, ampak

Naš novi podlistek

S to številko je roman »Gospa skrb« končan.

»Delavska pravica« stalno skrbi za lepe umetniško kvalitetne in zanimive povesti in romane, ki tudi vsaj kolikor toliko odgovarjajo vsej ideologiji, ki jo list zastopa. Gotovo so bili z zadnjim romanom zadovoljni vsi naši naročniki. Izšel bo letos 1. decembra kot ponatis v knjigi pri »Krekovi knjižnici«, na kar opozarjamo vse naročnike, ki še niso člani »Krekove knjižnice«.

Prav gofovo pa bodo naši naročniki še bolj zadovoljni z našim novim romanom. Bo to

Upton Sinclair

„DOLARJI“

ki so eno njegovih najnovejših in najboljših del. Brez dvoma bo sprejeto s še večjim navdušenjem kot njegovo »Samuelovo iskanje«, ker je mnogo bolj življenjsko neposredno.

Za mojstra — pisatelja Uptona Sinclairja samega, ki je po sodbi mnogih največji svetovni proletarski pisatelj in ki kot bojevit revolucionar stoji vseh v prvih vrstah proletariata, mislimo, da nam ni treba delati reklame.

V »Dolarjih« mojstrsko, kot zna le on, opisuje vso gnilobo in propalost meščanske kapitalistične družbe in jo neusmiljeno bica z nedosegljivo jedkim sarkazmom. Na glavnem junaku Jedu, ki zraste iz proletarca — berača v najhujšega kapitalista-milijonarja, pokaže, kako ves družabni sistem »vzgaja« in ponižuje človeka na stopnjo brezumne živali, katere edini cilj je — profit, kopicenje bogastva. Tako proda Jed za nekaj milijonov celo svojo lastno ženo. Ves roman izzveni v silen protest proti celemu kapitalističnemu sistemu.

Roman prevaja naš dobri prevajalec Mirko Javornik, ki bo dal tudi sedaj s svojo gibko in sočno besedo umetniško kvaliteten prevod.

Ob občnem zboru centrale Krekovih družin

Ako govorimo o mladini, govorimo o sodobni mladini. Najznačilnejši znak naše dobe je nejasnost. Ker je moderna doba taka, je tak tudi moderni človek. Vseposod samo vprašaj. Po vsem vpraša: zakaj? Deloma je upravičen. Kajti veliko, kar je veljalo za dokazano, kar je bilo celo od avtoritete krito, se je izkazalo za zmotno. Razumljivo, da je postal osupnjen.

Enaka je tudi mladina. Tudi ona ne ve meje svojih dvomov. Kar je starejšemu rodu povsem jasno in tako rekoč nedotakljivo, o vsem tem zahteva mladina, da mora biti dokazano. Tradicija je veljala nekdanj za nekaj svetega, tudi pred njo postavlja mladina vprašaj. To duševno razpoloženje ni mogoče povsem škodljivi-

vo, vendar je iskreno. To odkrito iskanje znači, da hrepeni mladina po jasnem odgovoru.

To je duhovna in duševna stran mladine. Moderna doba pa ima še drugo stran. Duhovnost je potisnila ob stran, na tron je postavila tvar. Tudi na tem polju se giblje mladina. Gre tako rekoč mimo duše in duha, da se uveljavlja v tvari. Nekateri pravijo sicer, da je tvar le sredstvo, da privedejo mladino do duhovnosti. Toda tako sredstvo je nevarna igra, čije konec je lahko nediscipliniranost, neorientiranost, zlasti v verskih vprašanjih, še bolj pa v verskem življenju. Tvar služi kot sredstvo za duhovnost le tedaj, če jo vodijo izkristalizirane, do dna duše

išče raznih sredstev, da bi izbegavala odločitev, res je pa tudi, da bi bilo krivično in naravnost usodno, če bi gledali na krščanstvo in na krščanski družbi samo napake in razne pege in če bi potem usmerjali svoje stališče napram njemu.

Objektivni proučevalec in opazovalec bo mogel dognati, da je ravno iz vere zrastle veliko svetlih značajev, polnih vne- me in žrtev ravno v boju za osvoboditev delavstva izpod kapitalističnega jarma. Taki značaji so povsod — med duhovniki in laiki — nastopali in še nastopajo, ker čutijo v sebi dolžnost, da delajo tako. Ta dolžnost se je pa porodila ravno iz vere, iz Kristusovega povelja, da morajo delovati za širjenje njegovega evangelija. Zato so v svojem udejstvovanju tudi neodjenljivi, ne poznajo kompromisa. Ravno radi te svoje doslednosti morajo večkrat čuti

Poročila z delavskih bojišč

Jugoslovanska strokovna zveza

Tobačni delavci

Peter Lombardo:

Jasna beseda tobačnemu delavstvu in upokojenecem

V zadnjem času nastaja med tobačnim delavstvom vedno večje nesoglasje, ki pelje čestokrat v razburjenje in prepire. Vzrok temu leži v prvi vrsti v tem, ker se delavstvu znižuje njihov zaslužek in s tem slabša že itak težki gnotni položaj. Na drugi strani pa je monopolska uprava znižala produkcijo, radi česar se uvaža skrajšanje delovnega časa in s tem zmanjšanje zaslužka. Redukcij se tovarna za enkrat še izogiblje. Zeli se pa, da naj bi starejši delavci in delavke šli v pokoj in s tem preprečili redukcije mlajših, zlasti sezonskih delavcev, ki bi prišli pri tem v prvi vrsti v poštev.

Največja nesreča pri vsem tem pa je, da je tobačno delavstvo v obrambi svojih pravic izgubilo do malega vso razsodnost in orientacijo. Vdalo se je babilonski zmešnjavi, povzročeni po ljudeh, ki imajo interes, da v delavstvu zatrejo še tisto obrambno moč, ki jo je dosedaj imelo. Edina sreča za tobačno delavstvo je še ta, da obstoja Jugoslovanska strokovna zveza, ki pazno zasleduje položaj tobačnega delavstva in ne oziraje se na vso zmešnjavo ukrepa potrebne korake za obrambo njihovega gnotnega položaja.

Tobačno delavstvo je v zadnjih časih zelo pogosto pošiljalo delegate v Belgrad in s tem dokazuje, da je denarja med delavstvom še dosti. Ukrepi teh delegacij v Belgradu nam niso ostali neznani. Te delegacije pač lahko povedo delavstvu, da se Sava in Donava pri Belgradu še vedno stekata skupaj. Da pa do enotne organizacije tobačnega delavstva cele države, ki bi bila zmožna kakšnega pozitivnega dela, še dolgo ne bo, jim pa povemo mi, ki razmere precej bolje poznamo. Vemo tudi to, da se monopolska uprava ozira le na resne ljudi, ki položaj tobačnega delavstva poznajo z vseh strani. Prav teh ljudi zasluža je, da je po dolgotrajni borbi vendar le dovršen težko zaželeni pravilnik o pokojninah tobačnega delavstva. Ta pravilnik bo po sedanjih vidikih omogočal, da bo pokojna potrebna delavstvo brez strahu za življenjsko eksistenco lahko šlo v pokoj in s tem prepuščilo sladkosti dela v tovarni drugim. Novi pravilnik predvideva sledeče pokojnine:

Po 5 letih, če zavarovane umre, dobijo njegovi svojci 30% pokojnine. Prav tako dobi po 5 letih 30% pokojnino oni, ki se stalno onemogajo za delo. Začetna redna pokojnina znaša po 10 letih 30%, ki se za vsako nadaljnje službeno leto zviša za 2%, tako da znaša polna pokojnina v prvi kategoriji 1000 Din mesečno, v drugi 800 Din, v III. in IV. kategoriji pa 700 Din mesečno. Novi pravilnik predvideva vplačevanje prispevkov za pokojnine. Ti prispevki bodo znašali mesečno v I. kategoriji 70, v drugi 56, v III. in IV. kategoriji 49 Din. Polovico teh prispevkov bo plačevalo delavstvo, polovico pa monopolska uprava. Po sedanjem stanju bi se nabralo letno v celi državi Din 5.348.256. Delavstvu se v pokojnino štejejo vsa odslužena leta v tobačni tovarni, ne glede na to, kdaj je šel, ali bo šel kdo v pokoj. Prav to je tudi največja ovira, da pravilnik še ni uveljavljen, ker je treba za izvedbo teh pokojnin, da monopolska uprava že prvo leto poleg svojega rednega prispevka vplača Din 8.273.000. Monopolska uprava je ta prispevek voljna plačati, treba pa je odobritve ministra financ; tu pa je težja pot. Poleg tega je treba za prevedbe že dosedaj upokojenega tobačnega delavstva, ki bo po novem pravilniku prejemale enake pokojnine, 5.448.000 Din letno, seveda se bo ta vsota vsako leto manjšala. Računska podlaga za gorenje prispevke in pokojnine se nanaša na 2399 delavk, 1787 delavcev, 164 upokojenec, 1699 upokojenk, 123 vdov, 67 sirot, skupaj torej na 6239 oseb. Ta pravilnik leži sedaj pri upravi državnih monopolov in čaka prihodnjega proračuna. Popolno zagotovilo imamo, da bo gorenje zneske stavila monopolska uprava v svoj bodoči proračun in jih s svoje strani pri ministrstvu financ tudi dosledno zagovarjala. Ni potreba, da se tobačno delav-

stvo izogiba z raznimi frazami, če imamo enkrat jasno sliko cele zadeve na dlani. Treba je jasne in odkrite besede ter poštenega in vztrajnega dela. Z vztrajnim delom vsega tobačnega delavstva, katerega bodo vodili ljudje, ki uvidevajo potrebe vseh enako, bo mogoče doseči nekaj pozitivnega, ki bo v splošno korist tobačnemu delavstvu.

S takim delom se je tudi dosedaj ukrepalo in tudi doseglo, da so bili prevedeni upokojenici in upokojenke iz kronskih v dinarske pokojnine in da bodo sedaj prejeli izplačano razliko tudi za čas od 1927 leta dalje. To je zasluga strokovnega društva tobačnih upokojenec in upokojenk v Jugoslovanski strokovni zvezi in nikogar drugega. Kdor je v dvomu, naj se prepriča na merodajnem mestu. Krivino pa je, da si neka oseba pripisuje ta uspeh sebi in ubogim tobačnim upokojenecem in upokojenkam izjema denar. Prav dobro smo poučeni, kaj ta oseba dela in kako je upoštevana pri monopolski upravi. Ostalo bomo v njen prid za enkrat zamolčali.

Taka je resnica o položaju tobačnega delavstva in upokojenec in ni drugačna. Za izvedbo omenjenega pravilnika bo pač treba še precej truda, pa smo kljub temu popolnoma uverjeni, da se bo z vztrajnim delom tudi to v bližnji bodočnosti doseglo. Uprava državnih monopolov ima polno razumevanje za težnje tobačnega delavstva, zato bo treba vso akcijo za izvedbo pravilnika naperiti le na finančno ministrstvo, od katerega zavisi, ali bo ali ne bo v prihodnjem letu pravilnik uveljavljen. Podvzeli bomo tudi tu vse potrebne korake.

Rudarji

Redukcije rudarjev v Mežici. Svinčeni rudnik v Mežici nadaljuje z redukcijami delavstva. Dne 11. junija je topilnica v Žerjavi odpustila 8 delavcev. Dne 21. junija je bilo ponovno odpuščenih okoli 30 rudarjev. Odpušteni so po večini delavci, ki nimajo domovinstva v tamkajšnjih občinah, pa so slovenske narodnosti in so nekateri od rojstva v naši državi in so tam zaposleni že od mladosti.

Tudi vzrok redukcij naših rudarjev

Jugoslovanska statistika zunanje trgovine za 1931 navaja o izvozu premoga iz naše države te-le podatke (v tonah, v oklepajih podatki za leto 1930): črni premog 941 (535), rjavi premog 32.667 (48.763), lignit 52.725 (62.351). Poleg tega smo izvozili še 193 (230) ton koksa. Tem številkam pa sfoje nasproti znatno višje številke uvoza. Uvozili smo leta 1931 (v tonah, v oklepajih podatki za leto 1930): antracit 42.149 (50.230), črni premog, uvožen po morju 135.359 (135.752), ostali črni premog 100.034 (149.726), rjavi premog 1396 (14.960), lignit 30 (90) in koks, uvožen po morju 133.942 (102.192), ostali koks 37.051 (91.867). Najbolj je padel uvoz briketa, katerih smo lani uvozili le še 208 ton v primeri z 38.918 tonami v letu 1930.

Če še upoštevamo podatke o produkciji, dobimo o konsumu naslednje podatke za leto 1931 (v tisočih ton, v oklepaju podatki za leto 1930): antracit 476 (416), črni in rjavi premog 3725 (4080), lignit 1000 (1035).

Iz podatkov o uvozu je razvidno, da se poslužuje trgovina vedno bolj vodne poti. Še leta 1930 je pri uvozu črnega premoga po morju bila najvažnejša Anglija, sedaj pa prihaja po tej poti tudi nemški premog in vedno več italijanskega. Nemški izvoz koksa je doslej prihajal skoraj v enakih količinah po morju kakor po suhem, sedaj pa prevladuje skoraj izključno dovoz po morju.

V naši tranzitni trgovini tudi igra premog s koksom važno vlogo. V primeri z letom 1930 je tranzit premoga in koksa narasel od 101.198 na 124.432 ton. Največ premoga je prišlo iz Avstrije, Madjarske in Češkoslovaške, namenjen pa je bil v Avstrijo, Italijo in Romunijo.

Vrednost vsega uvoza premoga in koksa se je zmanjšala od leta 1930 na leto 1931 od 198.1 na 136.9 milij. Din. Obenem je vrednost izvoženega premoga padla od 21.4 na 17.1 milij. Din.

veliki delavski stranki: socialno demokracijo in komuniste vabi, da prenehate s svojim bratomornim bojem in da osnujejo stranko socializma. Istotako se obrača na vse delavske strokovne organizacije, da puste ob strani vse, kar loči in da skušajo doseči pozitivne uspehe s skupnim delom. Prav posebno še polaga na srce krščansko mislečemu delavstvu, da gre v boj preko svojega svetovnega nazora skupno z vsemi delavci in z vsemi delovnimi sloji.

Te akcije ne dela ta stranka iz kakega strahu pred porazom pri prihodnjih volitvah, če nastopa sama, ampak iz ljubezni do delavstva, do družbe kot take, iz ljubezni do reda in sreče vseh izžemanih. To ljubezen ji pa narekujejo njena načela, ki so zrasla iz resničnega in iskrenega krščanstva. Ravno to postopanje dokazuje, kako morajo posamezniki in stranke čisto pozabiti sebe in doprinesiti žrtve, za blagor delavstva. Seveda taka pot ni po volji tudi nekaterim »krščanskim« krogom, ampak je edino pravilna. Tudi mi ji bomo morali slediti. Sicer nas bi našli veliki trenutki nepravilne in zbegane.

Razno

Velike redukcije delavstva v Kragujevcu

Vojno tehnični zavod v Kragujevcu, pod katerega spada tudi artilerijska delavnica v Ljubljani, je reduciral 1000 delavcev, ostalim pa so se znatno znižale plače in sicer stalnemu osebju za 10%, začasnemu, katerega je velika večina, pa mnogo več. Delavcem z nad petletno zaposlitvijo, ki so uživali družinske doklade, so se jim te doklade ukinile. (V artilerijski delavnici v Ljubljani so

se delavstvu ukinile družinske doklade že pred leti in to po krivdi uprave.) Dnevni zaslužek je znižan na 25 in 30 Din brez ozira na število službenih let. Dosedaj so znašale plače starejših delavcev 50—60 Din dnevno plus družinske doklade.

Reducirano delavstvo se mora izseliti iz zavodskih stanovanj. Med delavstvom in prebivalstvom sploh vlada radi teh redukcij veliko nezadovoljstvo. Podvzeti so koraki, da se po možnosti redukcije preprečijo, ali pa vsaj, da reducirani dobijo kako pomoč.

Fiasco zniževanja plač

Velika in težka industrija, za njo seveda tudi drugi, je uvedla s pomočjo časopisja, predavanj itd. do potankosti izvedeno propagando, da more krizo rešiti le zniževanje plač. Zato je bilo leto 1931 v tem znamenju. Konsumentom so poleg tega obljubljali, da bodo zaradi tega primerno znižali cene produktov, to bo zopet imelo za posledico večjo porabo blaga, večja poraba blaga pa večjo zaposlitev.

Število brezposelnih je kljub temu zrastle, delovne prilike so se istotako skrčile. Torej prerokovanja industrijeve se niso izpolnila in se tudi niso mogla. Kajti zniževanje plač v resnici ni znižalo produkcijskih stroškov, ampak le

zvišalo. Zniževanje plač zato blaga ni pocenilo, ampak podražilo.

O notranji zvezi med plačami in produkcijskimi stroški, moramo dobiti popolno jasnost. Zelo zanimive podatke v tem pogledu nam nudi raziskovalni urad za trgovino v Berlinu, ki so ga ustanovili trgovski krogi in služi izključno le interesom trgovine. Temeljem ugotovitve tega urada je prodaja kot posledica zniževanja plač in zmanjšane kupne moči veliko bolj padla kakor pa produkcijski stroški. Zato pa mora biti enota blaga veliko bolj obremenjena s produkcijskimi stroški kot pred dolo zniževanja plač.

Prodaja in izdatki v nadrobni prodaji:

	Prodaja 1931 v % v primeri z 1929	Stroški 1931 v % v primeri z 1929	Stroški 1930 v % v primeri s prodajo v letu 1931	Stroški 1930 v % v primeri z 1929
Tekstilna trgovina	80.4	92.3	29.6	31.7
čevlji	78.3	92.4	23.3	24.2
steklo, porcelan, posoda	72.5	90.7	33.6	37.6
železnina	72.5	93.6	26.5	30.0

Zadnji dve razpredelnici dokazujejo, da popolnoma različen razvoj prodaje in stroškov stroške za enoto blaga zvišuje, blago torej podražuje. Zniževanje plač ni imelo za posledico pocenjenje blaga, ampak podraženje.

V kolikor so bili doseženi zmanjšani stroški kot celota, se je to zgodilo v breme plač personala. Pri tem igrajo

veliko vlogo ravno zniževanja plač in skrajševanje dela. Velikokrat so prihranki pri personalu višji kakor pa prihranki celotnih izdatkov. Ti prihranki pri plačah personala pa so zmanjšani zaradi splošnih stroškov, ki jih niso primerno znižali, odnosno jih niso mogli znižati. Oglejmo si tozadevno tabelo:

Razvoj poedinih vrst stroškov v letu 1931 v primeri z letom 1930:

	Splošni stroški	Stroški za personal	Stanarina	Luč, kurjava, elektrika
Tekstilna trgovina	91.9	87.5	94.6	98.3
Železn., štedilniki, peči	93.8	91.7	96.0	96.4
Steklo, porcelan, posoda	92.0	89.0	94.0	95.1

Te številke raziskovalnega urada pa še ne dajo čiste slike, kajti v izdatkih za personal je skrit tudi »zaslužek podjetnika«. Torej prihranki pri plačah

personala so bili v resnici še veliko višji. Nasproti temu se je pa dvignila storitev zaposlenih oseb:

Število oseb, storitev in stroški 1931 v primeri z letom 1930:

	Zaposl. osebe	Prodaja na po-ed. zaposl. os.	Stranke na po-ed. zaposl. os.	Stroški za personal
Tekstilna trgovina	93.0	91.4	108.7	87.5
čevlji	85.5	90.9	100.2	96.7
železnina	83.6	89.0	105.9	94.3
steklo, porcelan, posoda	87.2	92.2	108.0	89.0

Številke povedo: če je zelo padlo število zaposlenih oseb, je padla tudi prodaja, število strank pa raste, ker kupujejo cenejše blago, kar ima za posledico dviga storitve na poedino osebo. Številke povedo čisto jasno, da se s pomočjo zniževanja cen ne pocenjuje blago in da se tudi ne poživljajo delovni trgi. Če kdo drugače trdi, trdi nekaj nerresničnega, kajti problem stroškov je v moderni trgovini tako tesno zvezan s prodajo, da ne moremo doseči z zniževanjem plač niti najmanjše pocenitve blaga. Zvišanje prodaje pomeni pocenitev blaga.

Medsebojni odnosi, katere dobimo na temelju števil raziskovalnega urada, so dokaz za pravilnost teorije o kup-

ni moči, kakor jo zastopajo delavske strokovne organizacije.

Ta teorija uči: delovnega trga ne moremo zboljšati s pomočjo znižanja plač. Vsako zniževanje plač podražuje blago, tovarne in pisarne pa še bolj prazni. Za poživitev gospodarstva ni drugega sredstva kakor politika plač, ki ima za smoter sistematično dvigovanje kupne moči, sistematično dvigovanje dohodkov mase. Tej politiki nasproti je še vedno razdirajoča politika plač težke in velike industrije, ki jo tudi stalno uveljavlja potom zvez, ki jih ima v družbi, pri politikarjih in državnikih. Toda taka politika vodi v pogubo. Ne le v pogubo mas, ampak tudi v pogubo celotnega narodnega gospodarstva.

Krščansko delavstvo za smotreno gospodarstvo

Letošnja konferenca dela je obravnavala zlasti gospodarsko krizo. Po poročilih A. Thomasa in socialističnega govornika je k predloženim resolucijam spregovoril zastopnik mednarodne zveze krščanskih strokovnih organizacij Serrarens tako-le: Resolucija je vesela vest in oznanilo s konference. Pravi namreč vsemu svetu, da je postala revščina človeštva tako velika, da morajo države preiti od besed k dejanjem, da privedejo gospodarstvo s smotrnim postopanjem do ozdravljenja. Vendar pa so smotri še daleč pred nami.

Smotrnega gospodarstva, o katerem je govor in za katerim stremi konferenca, ni mogoče ustvariti čez noč. Ne more se improvizirati. Njegovo uresničenje bo zahtevalo še mnogo časa. Vsi smo mnenja, da se nekaj mora zgoditi, da pridemo ven iz kaosa. Slediti pa nikakor ne smemo zgledu bolnika, ki se odtegne zdravnikovi preiskavi, ker se boji diagnoze in operacije. Gospodarstvo se ne sme tolažiti kot jetičen bolnik, češ bo že prešlo, bo že spet dobro.

Ze nad deset let poudarja krščanska strokovna internacionala misel, da mora

očitanje, da so »krščanski boljše«. Pravi iskreni prijatelji delavstva in lovnega ljudstva sploh bi pa morali vedeti, da imajo ravno v takih značajih najzvestejše soborivce za dosego boljše in pravičnejše družbe.

Taka družba je skupen cilj vseh delovnih slojev. Zato ne bi bilo pri dobri volji tistih, ki odločujejo pri raznih delavskih organizacijah, težko najti skupnih točk in skupnega sodelovanja za dosego tega skupnega cilja. Taka skupnost bi bila potrebna zlasti ob odločilnih trenutkih.

Tak trenutek je n. pr. danes v Nemčiji, ko gredo kapitalisti, zbrani v raznih nacionalističnih strankah, za tem, da uničijo demokracijo, da zmanjšajo, če ne popolnoma ukinito razne socialne pridobitve, da okrnejo državljanske svoboščine, da še bolj obremenjujejo z davki delovno ljudstvo itd.

Iskreno se je dosedaj zavedalo resnosti položaja edino vodstvo delavske in kmečke stranke Nemčije. Edino to je dosedaj izdalo javno poziv, da se naj proti preteči reakciji osnuje skupna fronta. Obe

stopiti smotrno gospodarstvo na mesto sedanjega kaosa. Naša misel izvira iz načela, da mora produkcija zadovoljevati potrebe. To načelo je tako vzvišeno, da se mu mora podrediti lov za dobičkom. Ne stremi le Rusija za ureditvijo smotrnega gospodarstva, ampak tudi najbolj kapitalistične države so spoznale, da je produkcija brez sistema obsojena na smrt, da se morajo uporabljati smotrne metode, da se organizira ravnotežje med produkcijo in konzumom in se tako zagotovi v gospodarskem življenju stalnost.

Ceprav niso prejšnje konference imele uspeha, to še ne pomeni, da bi tudi v času poostrene gospodarske krize dobro organizirana konferenca ne vodila do uspeha. Nad vse potrebna nam je konferenca radi ureditve vprašanja zlata. Londonski univerzitetni profesor Gregory piše: »Najvažnejša problema sedanjosti sta bodočnost reparacij in cen. Dokler obstaja vprašanje reparacij, je nemogoče misliti na ozdravitev gospodarstva. Vprašanja

reparacij ne morejo rešiti bankirji. Rešiti ga more le diplomatska konferenca. Potrebni sta zato konferenci za reparacije in druga za problem cen.«

Nihče ne bo tajil, da je vprašanje reparacij res nad vse važno za rešitev gospodarske krize, za mednarodno sodelovanje in za vse ljudi. Če bo lauzanska konferenca izpolnila svojo nalogo, smemo upati, da bomo z združenimi močmi prebrodili krizo. Potem šele bomo mogli urediti valutno vprašanje, graditi smotrno gospodarstvo in začeti z javnimi deli. Državniki, zbrani na lauzanski konferenci, morajo vedeti, da je usoda človeštva v njihovih rokah in da zavisi od njihove velikopoteznosti bodočnost milijonov.

Naša dolžnost je povedati, da je svetovni mir v nevarnosti radi svetovne revščine. Ta revščina in nezadovoljstvo silita proletarijat na levo in skrajno desno. Povedati moramo, da so pravi človeški delovni pogoji odvisni prav tako kot mir — od političnih odločitev.

Doma in po svetu

O nemirih v Bosanskem Brodu je bilo izdano sledeče uradno poročilo: Dne 19. junija je policija aretirala v vasi Sijekovač, okraj Derвента, Mirka Vidoševića, znanega komunisto, ker je hotel organizirati med tamošnjimi kmeti neko demonstracijo ob zadušnici za pokojnim Stjepanom Radičem in jo izvesti v komunistične svrhe. Orožništvo ga je odvedlo v zapore okrajne izpostave v Bosanskem Brodu. Toda njegovi pristaši iz okolice Bosanskega Broda so hoteli orožnike prisiliti, da ga izpuste. Da ohrani red, je moralo orožništvo po predpisih za vršitev službe rabiti orožje ter je bil pri tem ubit kmet Ilija Matković iz Gornjih Močil. Ostali so se nato takoj razšli. O dogodku se vrši preiskava.

Dr. Stanko Šibenik, bivši minister za gozdove in rudnike, je podal ostavko tudi na svoj poslanski mandat.

Večje redukcije in upokojitve ter odpusti se bodo izvršili v resoru prosvetnega ministrstva. V smislu pooblastila člena 28 finančnega zakona je izdana naredba, da se upokoji 240 rednih srednješolskih profesorjev, 90 pogodbenih profesorjev oziroma suplentov, 140 nameščencev pa je odpuščenih. Redukcije se izvršijo tudi v srednješolskih ustanovah: ukinejo se štirje višji razredi gimnazije v Pluju, ki bo imela v bodoče samo nižje razrede, II. in III. državna gimnazija v Ljubljani se združita v eno. To zaenkrat.

240 železniških delavcev je upokojenih z dekretom v območju ljubljanskega ravnateljstva državnih železnic.

★

Na reparacijski in razorožitveni konferenci se državniiki še kar naprej pogajajo in si vsak dan stavlja nove predloge. Francozi so predlagali reparacijski konferenci, naj bi se plačevanje za

čas krize odložilo, potem pa naj bi plačala Nemčija 7 do 8 milijard, ki bi si jih razdelile dosedanje reparacijske uprave. — Kot odgovor na znano izjavo evropskih velesil in Japonske pa je poslal ameriški predsednik Hoover razorožitveni konferenci oster poziv, da sklene odločno ukinjenje oboroževanja in sicer tako, da bi imela vsaka država približno toliko vojaštva kot Nemčija. Amerika pa še vedno vztraja na tem, da evropske države točno plačujejo svoje vojne dolgeve. Francija in Japonska, pa deloma tudi Anglija ameriški predlog odklanjajo. — Zmeda po svetu postaja vsak dan večja in beda je spričo borbe med državami vedno hujša.

Avstrija ne bo več plačevala inozemskih dolgov, ker nima denarja.

Prišel se je evharistični kongres v Dublinu na Irskem. Papežev delegat kardinal Lauri je ob prihodu v Dublin blagoslovil častno četo vojakov, ki mu je, oborožena s puškami, izkazala vojaško čast.

V Nemčiji je nastal radi fašistične uniforme oster spor med osrednjo vlado in bavarsko, badensko in württembergsko deželno vlado, ki uniform ne dovolijo. — Fašisti pripravljajo povratek Viljema v Nemčijo. — Nacionalistični tisk zahteva razpust komunistične stranke.

Tajne komunistične organizacije so odkrili v Romuniji. Veliko število komunistov je bilo aretiranih.

Tudi v Franciji bodo reducirali državne uradnike.

Španska vlada je zaplenila imovino kralja Alfonza XIII., vredno 40 milijonov pezeta.

V republiki Čile se bje vroč boj med komunisti in socialisti za vlado. Vrše se ogorčeni poulični boji. Revolucionarno delavstvo je proglasilo generalno stavko.

Gospodarska kriza in njeni krivci

Gospodarska kriza, o kateri se mnogo govori in piše in katero občuti toliko narodov in držav sveta, je po svojem obsegu in vplivu tako velika, da jo menda ni primere v zgodovini. Brezposelnost in z njo v zvezi brezmejna beda in revščina nemaničev se ne premakne iz mrtve točke in zlasti delovno ljudstvo gleda s strahom v črno bodočnost. Pravijo, da denarja ni. Zato podjetja ustavljajo svoje obrate, delavstvo in uradništvo se odpušča, plače se znižujejo in utrjujejo, kar je vzrok, da se po zakonitih ulicah v mestu in po cestah na deželi vidi vedno več razčepanih ljudi. Vsled predolga trajajočega brezdelja se tatvine, ropi in umori množe, nezadovoljnost med narodi raznih držav od dne do dne raste, atentati, pobune in revolucije so na dnevnem redu. Po ulicah se preliva največkrat kri onih, ki se v obupu bore za svoj obstoj in košček kruha, katerega nimajo in njihovim družinam primanjkuje. Dela ni, kruha ni. Prosjačiti in krasti se ne sme. Živ v zemljo nihče iti ne more. Zato bi bilo dobro, da dajo razni gospodarski strokovnjaki in učenjaki konkreten odgovor, kaj naj počno tisti, ki so brez vseh sredstev samim sebi pripuščeni?

Mnogo se je že pisalo o brezbožnem delu ruskih brezbožnikov. O brezbožnem delu raznih denarnih mogotcev, ki povzročajo zlasti za priprosto ljudstvo v kulturnem in socialnem oziru brezmejno gorje, pa se premalo piše in premalo obsoja.

Javno mnenje je pač tako urejeno, da se nekaterim ne sme kaliti mir, da lahko čimbolj brezskrbno uživajo vse ono, česar milijonom drugim primanjkuje.

Brezbožniki, pa naj se skrivajo pod firmo kateregakoli svetovnega nazora, so vsi enaki. Ljudstvo jim je le molzna krava. Zato gorje družbi, ako se pravočasno ne reši pijavk, ki jo na razne načine izsesavajo in izrabljajo. Kajti, pijavke, ki izsesavajo družbo pred vojno, med vojno in po vojni so navadni brezbožniki, ki nimajo nikakega interesa za red in mir v družbi. Njih bog in družba je denar, katerega nalagajo v bankah tujih držav in ne v tiste, kamor in kjer so ga kot državljani naložili in hranili dolžni. Ti so glavni krivci raznih gospodarskih kriz in homatij. Ti so krivci bede in revščine delavca in njegove družine ter propadanja kmetijskega stanu. V glavnem povzročajo pomankanje denarja v prometu, kar duši in zavira razvoj vseh panog narodnega gospodarstva in kar povzroča brezposelnost. Oni so krivi, da priprosti narod nikomur ne zaupa. Oni so krivi gospodarskega propadanja držav, kulture in morale med narodi. Oni so največji krivci vsega gorja in raznih bremen pot pezo katerih zdihujejo milijoni ljudi. Zato je dolžnost družbe, da vse take škodljive elemente napravi za družbo neškodljive.

B.

Čitaj „Delavsko Pravico“!

Pravilnik o mojstrskih izpitih

Na podlagi čl. 322 obrtnega zakona z dne 5. novembra 1931 je trgovinski minister po zaslišanju zbornic predpisal pravila o delanju mojstrskih izpitov.

Mojstrski izpiti se lahko delajo iz vseh obrtnih strok, izvzemši tiste, ki so navedene v točkah 83 do 87 čl. 23 obrtnega zakona, za katere se izdajo posebna pravila.

Izpit lahko dela, kdor dokaže z obrtno knjižico, da je bil po uspešno absolviranem pomočniškem izpitu zaposlen kot pomočnik ali pa tovarniški delavec najmanj 3 leta v dotični obrti ali v istem tovarniškem podjetju. Prav tako lahko delajo izpit ljudje, ki so obiskovali in uspešno končali šole, določene v čl. 26 obrtnega zakona, če dokažejo, da so v teh šolah prebili toliko časa, kolikor to zakon določa.

Izpiti se delajo pred izpitno komisijo, ki jo za posamezno obrtno stroko ali skupino strok imenuje ban pri podrejeni zbornici, okrožnem odboru, obrtnim društvom ali strokovni šoli.

Predno se odloči za imenovanje izpitne komisije pri okrožnem odboru ali strokovni šoli, zahteva ban predlog od pristojne zbornice.

Izpitna komisija sestoji redno iz treh članov s predsednikom.

Štiričlanska komisija s predsednikom pa se postavi pri teh-le obrti: pri podkovačih, izdelovalcih municije in razstreliv, instalaterjih vodnih, kanalizacijskih in plinskih naprav.

Prav tako sme na predlog zbornice ban določiti štiričlansko izpitno komisijo s predsednikom tudi pri drugih obrti, kakor pri puškarjih in izdelovalcih strelnega orožja, ključavničarjih itd.

Predsednika komisije in njegovega namestnika imenuje ban za 2 leti. Ban imenuje tudi ostale člane komisije s fakultetno izobrazbo in člane-strokovnjake, ki niso mojstri. Ti člani se imenujejo za leto dni.

Člane mojstre voli vsako leto zbornica odnosno okrožni odbor iz vrst mojstrov na področju zbornice.

Pri strokovnih šolah imenuje vse člane izpitne komisije ban.

Za člana izpitne komisije se sme postaviti samo državljani kraljevine Jugoslavije, ki je polnoleten in ni pod varstvom ali pod stečajem. Člani izpitne komisije ne morejo biti osebe, ki so v sorodstvu s kandidatom.

Dolžnost članstva izpitne komisije je obvezna in se ne sme odkloniti brez tehtnega razloga. Če član izpitne komisije brez tehtnega razloga noče vršiti svoje dolžnosti, ga sme predsednik komisije kaznovati z denarno globo do 500 Din.

Za mojstrske izpite iz obrtnih strok je pristojna komisija pri zbornici in okrož-

nem odboru obrtnih društev, na čigar področju je pomočnik bil na delu zadnjih 6 mesecev pred izpitom, ali pa, če ni delal, če je v tisti dobi bival na področju zbornice ali pa okrožnega odbora.

Delanje izpita pred nepristojno komisijo ni dovoljeno.

Tujim državljanom določi kraj, kjer bodo delali izpit, ban.

Prijava za mojstrski izpit predloži kandidat neposredno pristojni zbornici, okrožnemu odboru ali pa strokovni šoli. Prijava se predloži pisмено.

Sprejeto prijavo prouči pristojna zbornica in če je kandidat izpolnil pogoje, se sklene sklicati komisija najkasneje v roku 15 dni.

Rok za delanje izpita ne sme biti daljši od 30 dni od sprejetja tega sklepa, vendar sme ban določiti za posebne stroke posebne termine.

Kandidat mora plačati pred izpitom pri pristojni zbornici, okrožnem odboru ali strokovni šoli te-le takse: za obrtne delavnice za štiričlansko komisijo do 250 Din, za ostale obrtne delavnice za tričlansko komisijo do 200 Din. Iz teh taks se plača odškodnina članom izpitne komisije za izgubo časa in za izdatke, katerih višino odredi ban po zaslišanju zbornice. Iz te takse se tudi krijejo stroški za diplomu.

Razen omenjene takse se od kandidata ne kme zahtevati nikaka druga taksa v korist zbornice, okrožnih odborov ali strokovnih šol.

Izpit je javen in sestoji iz praktičnega in teoretičnega dela.

Na mojstrskem izpitu mora kandidat dokazati svojo praktično in teoretično sposobnost za samostojno delo in izdelovanje predmetov iz svoje obrti. Predmet, ki ga mora kandidat izdelati, določi komisija.

Kandidatu, ki napravi izpit, izda zbornica, okrožni odbor ali strokovna šola mojstrsko izpričevalo, in sicer najkasneje v osmih dneh po izpitu.

Če kandidat ni zadovoljen z oceno izpitne komisije, se sme v roku 8 dni pritožiti pri pristojnem banu.

Če kandidat na izpitu ne ustreza, se sme izpit ponoviti v roku, ki ga določi komisija, vendar ta rok ne sme biti krajši od 3 mesecev.

Na področju, kjer je prej veljal obrtni zakon z dne 29. junija 1910, sme pristojni ban odrediti, da smejo obstoječe izpitne komisije za mojstrske izpite še nadalje vršiti svoje delo, dokler se ne ustanove okrožni odbori odnosno izpitne komisije teh odborov.

Ta pravila stopijo v veljavo, ko se razglase v »Službenih novinah«. Tedaj izgube veljavo prejšnja pravila o delanju mojstrskih izpitov.

Kako je v Nemčiji in pri nas

Da moremo pravilno oceniti standard delavstva v posameznih državah je predvsem potrebno poznati dvoje: Kakšne so življenjske prilike in koliki so zaslužki delavstva. Ker pri nas vedno trdijo, da so plače našega delavstva našim življenjskim prilikam še vedno previsoke, bom skušal v tem članku podati vsaj prilično primerjavo med zaslužkom in življenjskim standardom našega in nemškega delavstva. Pri tem pa ne smemo izpustiti iz vida to, da je Nemčija industrijska država, ki se mora v pogledu produkcije in izvoza boriti z večjimi težavami kakor ostale države. Poleg tega so prispevki za socialno zavarovanje mnogo višji nego pri nas. Zaradi tega je seveda tudi možno daljše in izdatnejše podpiranje nezaposlenih.

Z drugimi besedami: kupna moč nemškega delavstva, tudi brezposelnega ostaja na gotovi višini, kar gotovo ni brez pomena za narodno gospodarstvo. Res je, da brezposelne podpore niso prav dobro vzgojno sredstvo, posebno za mlajše delavce. Toda, ali je temu krivo delavstvo? Kriv je kapitalistični gospodarski sistem. Ta bi se moral predrugačiti v temelju. Delavstvo se temu gotovo ne bo protivilo. Saj ravno ono vedno zahteva prej dela, nego kruha.

Po zadnjih ugotovitvah zasluži v Nemčiji kvalificiran delavec 80 Pf. na uro. Pri osemurnem delu tedaj zasluži 6.40 RM. To je 86.40 Din. Pred kratkim sem imel priliko potovati po Nemčiji, kjer sem se precej zanimal za cene različnih predmetov. Napram našim razme-

dam je vse razen živil, mnogo cenejše. Tako si nemški delavec lahko kupi zelo dobro in trpežno obleko za 18 RM, to je ca 234 Din navzgor do 32 RM, ca 420 Din, pri kateri je pa blago že precej dobre kvalitete. Čevlji se dobe že od 6 RM to je od 78 Din dalje. V najboljši izdelavi in kvaliteti 10 do 12 RM, to je 130 do 160 Din.

Tudi kurjava je 30% cenejša nego pri nas. Stanovanje pa celo 80%.

40% vsega delavstva v Nemčiji dela s skrajšanim delovnim časom. Manj kot 4 ure na dan ni nihče zaposlen. Tedaj bi ti delavci še vedno toliko zaslužili, kot naši kvalificirani delavci. Poleg tega pa je njihov življenjski standard boljši nego naš. Primerjano z našimi razmerami živi tam brezposelni delavec, ki dobi 9 RM, to je 117 Din, poročeni sorazmerno družinskim članom nekaj več, brezposelne podpore na teden, bolje kot marsikak naš delavec, ki mora celi teden trdo delati.

Ti zaključki povsem odgovarjajo razliki v indeksu, ki je v Nemčiji za 12.6 točk manjši od našega. Iz tega vidimo, da je nemški delavec za 80% bolje plačan, njegove življenjske prilike pa so 40% ugodnejše nego našega delavstva. Rezultat, ki ga dobimo iz tega, je, da je življenjski standard nemškega delavstva v najslabšem slučaju za 100% boljši od našega.

Te ugotovitve so posebno važne radi tega, ker, kakor smo že poudarili, vedno trdijo, da plače našega delavstva v vsem odgovarjajo življenjskim prilikam.

Gornje nam potrjuje, da je naša delovna moč zelo poceni. Samo iz tega naslova črpa naša industrija lepe dobičke.

Zakaj je tako velika diferenca, ni težko uganiti. Kakor pri nas grafičarji, so tudi v Nemčiji delavske strokovne

organizacije trdne in močne, s katerimi morata računati državna uprava kakor tudi kapital. To moč strokovnih organizacij moramo ustvariti tudi pri nas. To naj bo naloga slehernega delavca. R.

Kako odstavljajo sluge

Delavska politika od 15. junija 1932 prinaša sledeče:

Hindenburg in Brüning.

Zakaj je kancler Brüning odstopil in kako? — Intrige kamarile. — Militaristični duh.

Nemški kancler je predložil Hindenburgu naredbo glede naseljevanja nezaposlenih v vzhodni Prusiji, kjer bi kupil večje komplekse zemlje. Med poročanjem ga vpraša Hindenburg:

»Meni so povedali, da je naredba boljševiški naselitveni načrt. Kako je s to stvarjo?«

Brüning je to vprašanje nalašč preslišal.

Ko je kancler govoril o finančnih zadevah, ga prekine Hindenburg:

»Tudi finančna vprašanja obravnavate? Zdi se mi, da organizirate samo boljševizem.«

Brüning je tudi to pripombo prezrl. Nato preseneti Hindenburg kanclerja z naslednjimi besedami:

»Torej moj ljubi gospod državni kancler, tako nikakor ne more iti dalje. Boljševiških mezdnih zakonov in boljševiških

naselbin ne smemo delati. Oba strokovničarja morata iz vlade.«

Brüning je bil presenečen in Hindenburg dostavi:

»S tem mislim Vas in Stegerwalda. Seveda morete vi v kaki drugi vladi ostati zunanji minister.«

Na to ga ostro zavrne kancler:

»Hvala Vam, gospod generalfeldmaršal. Z zlomljenim hrbtiščem ne ostanem minister.«

Hindenburg je še skušal govoriti z njim kot častnikom; Brüning pa je rekel, da to ni častna zadeva, je resna stvar in razvoj je že naprej. Ni več moja naloga, da Vas poučim o posledicah Vašega ravnanja, ker so Vas drugi poučili.

In odšel je.

Tako! Brüning je šel zelo na roko kapitalistom. Saniral je bančne polome, veleagrarce podpiral, trustom dajal nagrade, na ljubo kapitalu je obremenil delovno ljudstvo in ga prikrajšal na njegovih dohodkih. Nazadnje pa mu reče 82 letni general, da je boljševik. Nehvaležnost je plačilo sveta.

družine ginejo ob pomanjkanju, — gredo na delo, — da povečajo število tistih, ki se borijo za najosnovnejše pravice proletarskega stanu. Kljub temu, da so brezposelni, so prepričani, da pride rešitev, toda samo v močnih in strunskih delavskih strokovnih organizacijah.

Tudi pri nas imamo mnogo tovarišev, ki so v enakem položaju. Še več pa takih, ki jim ni mar delavska skupnost in strokovna organizacija. Zato tovariši, po vzgledu nemških delavcev na delo za pridobivanje tistih, ki so še zaposleni in niso v vrstah strokovnih organizacij. Vaš položaj jim bodi resen memento, da se končno vsi nemaniči in trpini najdemo v skupnem taboru. Le tako bo delavstvo rešeno sedanje negotovosti.

Ne pride v zadrego. Gospod s severa se je napotil v zdravilišče, ki je bilo na glasu, da je tam le južni veter. Takoj naslednji dan pa vpraša hotelirja: »Gospod, pravijo, da je tukaj le južni veter, danes pa brije sever.« Hotelir pa ni v zadregi in odgovori: »Oprostite gospod. To je južni veter, ki se je vrnil s severa.«

Tudi humor. Nekje v Nemčiji je živel prav siten učitelj. Pisal se je Smrt. Neke noči so mu pa oplenili ves vrt. Na sredi vrta pa je bil napis: »Za smrt ni zrastle nobeno sadje.«

To in ono

Zlata protetika v zobnem ambulatoriju Okrožnega urada v Ljubljani.

Na številna vprašanja članov o cenah del v zlatu, ki jih izvršuje Okrožni urad v svojem zobnem ambulatoriju v Ljubljani in povračilu prevoznih stroškov, sporoča Okrožni urad, da stane zlata krona 200 Din, vmesni zlati členi pa stanejo 240 Din. Prevoznih stroškov v ambulatorij in nazaj domov pa Okrožni urad v smislu določil ne more povračati.

Pogreba A. Thomasa se je udeležila tudi krščanska strokovna internacionala po tajniku P. S. J. Serrarensu, ki sta ga spremljala tajnika namesčenske internacionala ter tajnika železničarske in rudarske internacionala. Delegacija je položila na

grob venec z napisom: Hrabremu junaku za socialno pravičnost — Mednarodna zveza krščanskih strokovnih organizacij.

Za kratek čas

Izvrsten recept. K zdravniku je prišla neka gospa in tožila, da ima grozne bolečine v glavi, kljub temu, da je na nasvet svoje prijateljice dala na glavo obkladek s kislim zeljem. Zdravnik pa odgovori: »Gospa, na nekaj sta pozabili. H kislemu zelju spada tudi krvava klobasa.«

Iz vlomilskih krogov. Nekega dne je rekel na Dunaju vlomilec svojemu tovarišu: »Danes bova pa brez skrbi delala. Vsi časopisi namreč poročajo, da je danes dunajska policija v Permanenci.

Brezposelni na delo za strok. organizacijo

Moderna tehnika je prinesla dobiček samo industrijskim magnatom. Delavstvu pa je vzela še tisto malo borbenosti in odpornosti, ki jo je doslej imelo. V težke milijone rastejo številke tistih, ki brez upa čakajo na zaslužek. Kaj koristi vsa moderna delavska zakonodaja z vsemi mogčimi paragrafi, ko ni nikogar več, ki bi vse to spoštoval in se po tem tudi ravnal. Še nikoli ni bilo delavstvo kljub vsem pridobitvam, ki si jih je s krvavimi žrtvami priborilo tekom zadnjega desetletja, tako brezpravno kot je danes.

Zelo malo je število tistih, ki v tem boju branijo v nevarnosti za lastno existenco pravice trpečega delavca. Kaj delajo v drugih državah tisti, ki so postali žrtve tega profitnega sistema, da jačajo moč in odpornost delavskih strokovnih organizacij: Gredo od hiše do hiše, obiskujejo tovariše, ki so še izven organizacije. Z živo besedo jim dokazujejo vso tragiko, ki jo delavstvo preživlja radi tega, ker ni bilo dovolj močno in kompaktno združeno, da bi uspešno odbijalo napade kapitalizma. »Danes imaš še kosček kruha, toda kaj bo jutri? V kratkem si morda ti sam na vrsti, da boš delil usodo, ki jo živim sedaj jaz.«

Tako delajo zavedni borci, ki v najtežjih trenutkih svojega življenja, ko jim

TISKOVINE

ki jih rabite v Vaši pisarni (pisma, kuverte, poslovne knjige, opomini okrožnice etc.) in vse one druge, ki jih kot moderen, po napredku stremiš podjetnik ob sezonskih in drugih prilikah razpošilate in razširjate med občinstvom (okrožnice, letake, plakate) morajo imeti ne le porabno besedilo, temveč biti tudi v tiskarsko-tehničnem pogledu lepo in učinkovito dovršeni. —

JUGOSLOVANSKA TISKARNA

v Ljubljani

razpolaga z veliko zalogo modernih črk in okrasov, novodobnimi stroji za litografijo, knjigotisk, offset-tisk in bakrotisk, in osebjem, ki je povsem vešče raznovrstnim delom svoje stroke. — Katerikoli vrste tiskovin potrebujete, obrnite se za nasvet in ponudbo na gornjo tiskarno. Vzorec so na razpolago, postrežba točna in solidna, cene umerjene. — Telefon 2992

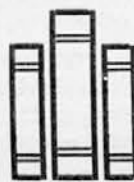
NAROČI BESEDO

KNJIGOVEZNICA

JUGOSLOVANSKE TISKARNE, prej K.T. D

LJUBLJANA

KOPITARJEVA UL. 6/II

Črtnica in tvornica poslovnih knjig - Stalna velika zaloga vsakovrstnih saldakonti, štrac, journalov i. dr. lastnega izdelka

Čevlji PENIK

so najboljši in najcenejši. Posebno delavski čevlji se priporočajo.

Kolodvorska ulica št. 35 - Ljubljana

WALLET EXPRESS

Vašo

moško, damsko garderobo zlika, kemično čisti najceneje le

WALLET EXPRESS

Šmartinska cesta 24/II.

(kavarna „Viadukt“)

LJUBLJANA

Sprejema se tudi v trafikah: Florjanska ul. 12, Marijin trg 6 in v shrambi gostilne Figovec, Dunajska cesta, dvorišče.

Kdor želi imeti prvovrstno bodisi slovensko, nemško ali kromatično harmoniko, naj se obrne na tvrdko

DRAGO JANC
LJUBLJANA

BOHORICEVA ULICA 9

izdelovalec harmonik

kateri jamči za vsako pri njem izgotovljeno harmoniko 2 leti. Na zalogi ima vse dele in glasove za harmonike. V Vašem interesu je, da se pred nakupom obrnete na gornjo tvrdko in priložite znamko za odgovor

Hermann Suderman:

GOSPA SKRB

Roman

»Ce ti ljubezen moja, ljubi, ni že odveč, ostala bom pri tebi vso večnost in še več, tesno mi je po tvoji ljubezni.«
A mladi, drzni, svetli konjik se zasmeji, zapoje pesemco, obrzda vranca in dalje odbrzi, pusti jo v tiski, v ljubezni!

In ko je čas, o j hudi težki čas minil, se je dekletu majcen, droban fantek rodil, otrok ljubezni.
Odnese ga je v divji vihur in noči na polje.
»S poljubom te bom zadušila, device bedno detece, s poljubom v ljubezni!«

»Gospod sodnik, storite z mano, kar vam sree želi, saj zapuščena sem na zemlji, prav brez vseh ljudi, sem brez ljubezni!«
Šla je na smrtni oder, bela kot nevestica,
»Daj, vzemi me v nebo!« prosila je Boga.
»Saj bi tako rada ljubezni!«

Tedaj se je moral spomniti sestra in pri srečanju mu je bilo, kot da je mati vse vnaprej videla in vse vnaprej odpustila.

In takoj nato je stal v velikih črkah naslov:

Pravljica o gospe Skrb

Nekoč je bila mati, ki ji je ljubi Bog podaril sina, toda bila je tako uboga in tako zapuščena, da ni imela nikogar, da bi mu bil za botra. In mati je vzdihovala in premišljala: »Kje bi le dobila bo-

tro?« — Nekega večera pa, ko je že padal mrak, je prišla k njej v hišo neka žena; imela je sivo obleko in sivo ruto na glavi; rekla je: »Jaz bom botra tvojemu sinu in bom že skrbela, da bo postal dober človek in ne bo trpel, da bi od gladi umirala. A podariti mi moraš njegovo dušo.«

Mati je vstrepetala in dejala: »Kdo si?«
»Jaz sem gospa Skrb,« ji je odvrnila siva žena.

In mati je zajokala, toda ker je bila tako silno lačna, je podarila ženi dušo svojega sina in žena mu je šla za botro.

In sin je rasel in težko delal, da bi materi prislužil kruha. A ker ni imel duše, tudi ni imel veselja ne mladosti in pogosto se je ozrl v mater z očitajočimi očmi, kot da bi jo hotel vprašati:

Mati, kje je ostala moja duša.

Mati se je užalostila in je odšla, da bi mu pokazala dušo.

Vprašala je zvezde na nebu: »Ali bi mi hotele podariti dušo?« Zvezde so ji odvrnile: »Pre-nizek je zato.«

In vprašala je cvetje na poljani; cvetje je dejalo: »Pregrd je zato.«

In vprašala je ptičke na drevju; ptičke so dejale: »Prežalosten je zato.«

In vprašala je visoka drevesa; drevesa so dejala: »Preponižen je zato.«

In vprašala razumne kače; kače so dejale: »Preneumen je zato.«

Odšla je jokaje svojo pot. In v gozdu jo je srečala mlada, lepa kraljična, ki jo je obkrožalo veliko spremstvo.

In ko je videla, kako mati joče, je stopila s

svojega vranca in jo vzela s seboj na grad, ki je bil zgrajen iz samega zlata in draguljev.

Tam jo je vprašala: »Povej, zakaj jočeš?«

In mati je tožila kraljični svoje gorje, da ne more svojemu sinu najti duše, ne veselja, ne mladosti.

Kraljična je rekla: »Ne morem videti, da bi kdo jokal! Veš kaj? — jaz mu bom podarila svojo dušo.«

Mati je tedaj padla pred njo na kolena in ji poljubljala roke.

»Toda,« je nadaljevala kraljična, »prostovoljno tega ne bom storila, mora me vprašati za to.« — Mati je z njo vred odšla k sinu, toda gospa Skrb mu je bila ovila svojo sivo tančico okrog glave, da je bil slep in da ni kraljične ni videl.

In mati je prosila: »Ljuba gospa Skrb, izpusti ga vendar, izpusti ga.«

A Skrb se je smehljala in kdor jo je videl, kako se je smehljala, se je moral jokati — in je rekla: »Sam naj se reši.«

»Kako bi to mogel?« je vprašala mati.

»Žrtvovati mi mora vse, kar mu je drago na svetu,« je odvrnila gospa Skrb. — Mati se je močno razžalostila, legla in umrla. — Kraljična pa še danes čaka na svojega snubca.

* * *

»Mati, mati!« je zavpil in se zgrudil poleg groba.

»Pojdi,« je rekla Elsbeth, boreč se s solzami, ter mu položila roko na ramo. »Pusti mater, saj ima svoj mir in nama ne bo nič več storila, tvoja zlobna

Gospa Skrb.